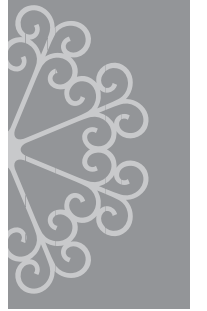

בית מדרש

פרשת מטות-מסעי תשפ"א

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	8:16
Brooklyn, NY	8:10
Catskills	8:16
Chicago, IL	8:06
Houston, Texas	8:07
Johannesburg, S. Africa	5:12
Lakewood/Deal, NJ	8:09
London, UK	9:01
Los Angeles, CA	7:48
Manchester, UK	9:20
Monsey, NY	8:12
Montreal, Quebec	8:25
Passaic, NJ	8:11
Toronto, Ontario	8:42
Yerushalayim	7:12
Zurich, Switzerland	9:04

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

מטות מסעי

פרשת נדרים, ונדר בעת צרה

ע' נדרים ט' דאסור לעשות נדרים. ואפילו נדרי צדקה. ושאינו מנשבעין לקיים את המצוה, כי כאן איירי בנודר לצדקה שאינו מחויב בו.

וע' תוס' ריש חולין דבעת צרה מותר וראיה מיעקב, וברמב"ן ורשב"א שם הביאו ראה מ' חקת.

וע' ברכ"י ר"ג בשם אגודה פ' ארבעה נדרים דאסור. (וצ"ב מאגודה ריש חולין שכתב כדברי תוס' דמותה, ולא ראיתי מעוררים בזה.) והקשה שם מיעקב.

וע' פרד"י בראשית ל"ה א' בשם זקנו הר"ר דוד מלאסק זצ"ל שתי' היא דיעקב לפי האגודה כי התנה על תנאי שהממון אינו חשוב אצלו וזו הרי אין חשש שלא יקיים הנדר מחמת תאות הממון. (ועדיין לא ת' הא דפ' חקת.) (ויש להעיר בתירוצו חזא דהרי אדרבה מצינו שיעקב באמת איחר הנדר, ועוד דהרי שם אמרו שנענש מפני שאיחר נדרו ולפי ת' הג"ל הרי ל"ז שאיחר נדרו לא נתחייב בו כי אינו בכלל ושבתו בשלום אל בית אבי, וצ"ל דתי' הג"ל היינו שלא יבטל הנדר מחמת תאות הממון ולמעשה איחר נדרו מטעם אחר.)

וע' ח"ס י"ד י' בשם מהר"ם מינץ ע"ט דאין ראיה מיעקב כי קודם מתן תורה היה, ובשם מהר"ם מינץ בסוף התשובה דאין ראיה ממה שאמרו אם נתן תתן את העם הזה בידי כי שאני התם שהיה בב"ד ולא ביחיד.

ובעיקר הקושיא מיעקב ומפ' חקת לפי האגודה לכא' י"ל דבעיקר דברי תוס' דנדר בעת צרה מותר לנדר מודה האגודה, והא דס"ל דאסור הוא מטעם אחר וכיון דנדר בעת צרה אין לו התרה, וע' רמ"א רכ"ח מ"ה, וע' לקמן, אסור לעשות נדר שאין לו התרה בפתח וחרטה. ולפ"ז י"ל דהנה המעשה דיעקב ופ' חקת הרי שניהם היו בדשלב"ל, ויחידוש הוא בנדרים דחל על דשלב"ל ע' ברמב"ם פ"ו מע' רכין ה"ב והל"ג ועמש"כ בפ' תולדות. והנה הא דנדר בעת צרה אין לו התרה כתב הח"ס שהוא כמו הנודר כשמקבל טובה מחבירו ותולה בדעת חבירו, וע' לקמן, ויחידוש הוא שחידשה תורה שיכול לבטל מעצמו הכח של התרת נדרו, וזה ע"י שמתנה בעצמו שלא יהיה לו התרה אלא בהסכמת חבירו. (וע' ח"ס גיטין ל"ה ע"ב כעין הר"ן נדרים ז' ע"ב בנדהו בפניו.) ולפ"ז י"ל דכח זה לבטל כח הפרה שלו היינו דוקא בנדר בדבר שבא לעולם אבל בדשלב"ל א"א לבטל כח זה כי לענין זה של ביטול כוחו עדיין חשיב דשלב"ל ואין לו כח בזה, ולכן נדר כזה א"א לתלות בדעת חבירו. וכיון דנדר זה יש לו התרה והוא בשעת צרה כל מותר לנדרו גם לפי האגודה. (מיהו יש להעיר דמלבד נדר בעת צרה, הלא יעקב ובני' עשו נדר לדבר מצוה, ונדר לדבר מצוה ג"כ אין לו התרה, ויהא אסור לפי הסברא שכתבנו.)

ובעיקר הא דאין לו התרה, הנה ל"ש עוד בח"ס דמהר"ם מינץ כתב דכל הטעם שאין להתיר נדר בעת צרה הוא משום צוואת ר"י החסיד.

העיריית ותגובות בלשה"ק ואבאגליית יתקבלו בריבון במייל bishvillehalacha@themir.org

דברי הנהיגו

ויקצוף משה על פקודי החיל (לא, יד)

ריש לקיש אמר, כל אדם שכועס, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו וכו', משה, דכתיב ויקצוף משה על פקודי החיל וגו', וכתוב ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה וגו', מכלל דמשה איעלם מיניה. (פסחים סו:)

ביאר מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל: ודאי שה' דרך להרחיק מנפשותינו את מידת הכעס, היא על ידי לימוד והתבוננות מרובה במאמרי חז"ל המדברים בגנות מידת הכעס, אולם עדיין קיים לפינוי מכשול, מפני שכאשר בא אדם לכלל כעס נוטה הוא לדון בנפשו וכעסו הוא בדין ובצדק, ולפתח זה חטאת רובץ, כי מידת הכעס מעוותת את שיקול הדעת. אך לכשנתבונן בדברי חז"ל ניווכח שאף כעס שהוא כדן גורם לאדם לאבד את מעלותיו ולרדת ממדרגותיו.

אמרו חז"ל (ויקרא רבה יג,א) "אמר רב הונא בג' מקומות כעס משה ונתעל- מה ממנו הלכה וכו', בכלי מתכות מנין? שנאמר "ויקצוף משה על פקודי החיל וגו', ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם וגו'", וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה ושכח לומר להם הלכות כלי מתכות".

ולכאורה, הרי קצפו של משה היה מוצ' דק וגם טענתו היתה צודקת, על שהותירו בחיים את בנות מדין שהחטיאום, והיה מן הדין לכעוס עליהם, אם כן מדוע נתעלמו ממנו הלכות כלי מתכות?

אך הטעם בזה, כי מה שחכמתו מסת- לקת ממנו, אין זה עונש על חטא הכעס, אלא זוהי תוצאה טבעית, כמו שסכין חות- כת ואש שורפת אף בלא כוונה, כך הכעס מאבד את חכמתו של האדם, ואין הבדל אם יש טעם הגון לכעס אם לאו, כעס תמיד מביא אחריו טעות, ולפיכך "אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו".

מרן רה"י הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצוק"ל ו' באב תשע"ו

דברי הימים

תיאר מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: במשך הש- נים זכיתי להסתופף רבות בהיכלו של דודי, מורנו רה"י הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצוק"ל ולשמוע ממנו ועדים במוסר.

השעות המיוחדות הללו במחיצתו אינן נמ- חות מזכרוני. אישיותו המרוממת היתה עבור כולנו דוגמא חיה ומוחשית מהו זך וטוהר המידות. בו ראינו סמל של שלימות בתורה, בהנהגה, ביראה ובמידות, שכמוהו רוצה הק' דוש ברוך הוא שייראה היהודי.

יש לציין, כי בענוותנותו המיוחדת במי- נה תמיד הרגיש שאינו ראוי לומר מוסר לאחרים, ונמנע מלהעיר או לתבוע משומ- עי לקחו דרגות ומעלות שלפי רום מדרגתו סבר שהוא עצמו אינו אווז בהן או שלא רכש בהן מספיק שלימות.

כידוע, מטעם זה סירב ר' אריה בתחילה למלא את מקום אביו, מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל, במסירת השיחות הקבועות בישיבה. כשדודו, מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, ניסה להפציר בו ולשכנע אותו כי הוא ראוי לאותה משרה רמה, הצליח רבי אריה בחכמתו הרבה להפוך את הקערה על פיה ולשכנע את רבי חיים, כי דוקא הוא עצמו זה שראוי להתחיל למסור שיחות בישיבה.

בסופו של דבר, אכן השתכנע רבי חיים לטיעונו, ובזכותו החל למסור שיחות מוסר ריות בישיבה, וכך זכה עולם התורה לטעום מעט מההרגשים העדינים של רבי חיים, ולהיווכח בכוחו העצום והבלתי נדלה גם בתחום המוסר, יסודותיו העצומים והנ- פלאים מתבדרים בשמו עד היום, וספרו 'שיחות מוסר', שרבי אריה עצמו ערך בטוב טעם ודעת, קנה שביתה בבתי מדרשות והיכלי התורה והיראה בכל אתר ואתר.

חומר וצורה

לא כתבי שאע"ג שזכור לו יסוד הטעם מ"מ נשכח מלבו ישובו לטעמו ואינו יכול ליישבו לתת טעם הגון כבראשונה עכ"ל.

המבואר בזה הוא שלכל דבר חכמה ישנן שני חלקים. הדיבור והמלים שבהם נאמרה החכמה ושנית הישוב, וההבנה הפנימית של חכמה זו.

המלים שבהם נאמרה או נכתבה החכמה הזאת הוא החומר, ר"ל החומר גלם, ואילו נשמתה של החכמה היא פנימיות הידיעה המתפשטת בלבו של האדם ומצטיירת בו ומורגשת בנפשו של האדם, המלים הם החומר וההבנה המתפשטת בלבו של החכם הוא הצורה של החכמה וכמו ביוצר כלי חרס יש את חומר הגלם שהוא החומר ואת הכלי שיצר הוא הצורה, כמאמר הכתוב בירמיה "ח כי הנה כחומר ביד היוצר.

חומר החכמה המלים שנאמרו או שנכתבו לעולם אין הם משתנים, אבל פנימיות הדברים כפי אשר הצטיירו בלב החכם היוצר כשיצא מתחת ידו עלולים להשתנות כפי אשר ישתנה מצבו של החכם היוצר ואין הם מורגשים אצלו תמיד באופן אחת.

אשרנו מה טוב חלקנו שהבורא יתב' נתן לנו תורה אמת אשר כל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום וגילו לנו רבותינו ז"ל שא"א לסנהדרין לגמר הדין לחייב אחד מישראל לההרג אם אין בשעת גמר הדין את מלא תחושת פנימיות חכמת התורה בלב הדין הסברה המחייבת אותם במיתה. אשר ע"כ קבעו חז"ל אין דנין דיני נפשות בערב שבת.

ענין זה, שיש לחכמה את החומר אשר הוא נפרד מתוכן ופנימיות החכמה קיים גם לענין חכמה שאינה מחכמת התורה וכמו

שנה אחרי החרבן, עוד יש להם תקומה. וקשה, נכון שמה שראה נפוליון והתפעל היה שכבר עבר אלפיים שנה והם עדיין בוכים. אבל מפני מה לא היה ירמיה מסוגל להסביר לאפלטון את מה שראה נפוליון. אם נפוליון יכול להתרשם מעצמו אחרי אלפיים שנה, איך זה שירמי' אינו יכול להסביר את זה לאפלטון.

****

ונראה להציע קודם יסוד גדול שמובא בשיחות של הגה"צ רבי יוסף ליב בלאך זצ"ל אב"ד ור"מ ישיבת טלז.

אמרינן במו"ק ט' א' ר' יונתן בן עסמי' ור' יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים בי ר' שמעון בן יוחי ואפטרו מיני'. אמר לי [רשב"י] לברי' בני אדם הללו אנשים של צורה הם, זיל גביהון דליברכוך. ופרש"י אנשים של צורה כלומר חכמים. וצריך עיון איזה תואר הוא זה לחכמים לומר עליהם שהם אנשים של צורה. ותו מה ענין תואר זה לסגולתם לברך אנשים מישראל.

****

הנה תנן בפ"ד מסנהדרין אין דנין דיני נפשות בערב שבת ואמרינן ע"ז בגמ' בדף ל"ה א' שאם דנין בערב שבת אי אפשר לגמר הדין לא בערב שבת מפני הלנת הדין ולא בשבת מפני עינוי הדין. ופרכינן נידוינו' בערב שבת ויגמרו את הדין ביום ראשון עונה הגמ' שא"א מפני שעד יום ראשון ישכחו הדיינים הסיבה למה גמרו דינו לחיוב. שואלת הגמ' הרי סופרי הדיינים כותבים את דברי המזכים ואת דברי המחייבים והכל זכור. עונה הגמ' אע"ג דמה שהיה בפיהם של הדיינים נכתב, מ"מ מה שהיה בלבן של הדיינים בעת שדנו לחיוב כבר נשכח מהם. ופרש"י ליבא דאינשי

ידוע הסיפור שהביא הרמ"א בספר תורת העולה שהפילוסוף אפלטון בא עם נבוכדנצר לירושלים ולאחר החרבן מצא את ירמיהו הנביא במקום המקדש כשהוא בוכה. שאל אפלטון את ירמיהו ואמר לו אתה חכם שביהודים ואיך מתאים לך לבכות על עצים ואבנים שנחרבו ועוד שאלו איך מתאים לחכם לבכות על מה שכבר נעשה.

על שאלתו הראשונה ענה ירמי' ואמר לו אתה פילוסוף הנך ובטח יש לך ספיקות שלא מצאת עליהם פתרונות, שאל ממני כל ספיקות שיש לך ומיד פתר לו על כולם כשראה ירמיה שנדהם הוא ממראה עיניו ומשמע אזניו אמר לו כל מה שאמרת לך שאבתי מהעצים והאבנים האלו.

ועל שאלתך השני' איני יכול לענות לך מאחר שבין כה ובין כה אינך מסוגל להבין. ע"כ מהרמ"א בתורת העולה.

ומה באמת התשובה לשאלתו - הדבר פשוט שאין הבכי על מה שהיה, כי אע"פ שהקב"ה החריב את מקדשנו ושלח אותנו לגלות, מ"מ הוא לא ניתק את הקשר אתנו אלא מפני חטאנו גלינו מארצנו, וכשנשוב בתשובה ישלח את משיח צדקנו לגאלנו. וכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, ואם כן הבכי הוא על ההוה ולא העבר. אלא שעדיין קשה למה אפלטון אינו מסוגל להבין את זה.

מסופר על נפוליון קיסר צרפת שעבר ליד בית הכנסת אחד ביום תשעה באב ושמע קולות מבפנים. נכנס לראות מה פשר הקולות ששמע, וראה את כל הקהל יושב על הארץ ובוכה. וכששאל על מה בוכים נאמר לו שהיהודים בוכים ומתאבלים על בית מקדשם שנחרב לפני כאלפיים שנה. הגיב נפוליון ואמר אומה שמסוגלת לבכות אלפיים

ארוכה כזו אמר את זה לתלמיד חכם א' והצטער שלא הבין כראוי. ולומר דבר חכמה מבלי שיתפעל מזה השומע אין ענין כלל.

כי חומר החכמה ללא צורתה אין לה שום חשיבות. גם דבר זה יכול כל אחד לבחון בעצמו. הרי שיש לראובן קושיא עצומה ולאחר העיון זכה לתרץ את הקושיא ע"י יסוד שבנה מתוך הקושיא. והיה, אם ברצונו לומר את שמועתו החדשה הזו לשמעון חברו, ושמעון אומר לו שהקושיא ששאל מתחילה בכלל לא קשה - הרי בודאי שלא ירצה לומר לו את תשובתו ויסודו אשר בנה כי לא יעריך אותו שמעון כלל, וגם את ה"חומר" של תשובתו, המלים בעצמם, לא ירצה לומר לו, כי מאחר שאין הוא מעריך את השמועה מה לי אפילו לומר לו את המלים.

ומעתה מובן לנו מה שהשיב ירמיהו לאפלטון שאין הוא מסוגל להבין, וכי גרע אפלטון מנפוליון, כי באמת גם נפוליון לא מבין מזה כלום. כי פנימיות הבכי שיש לכל יהודי על חורבן בית המקדש הוא הגעגועים שיש לכל יהודי להקב"ה ושיש להקב"ה לכל יהודי ויהודי ואין זה מורגש כלל למי שאינו בן ברית. וההבדל בין הגוי אפלטון להגוי נפוליון הוא בזה שאת ה"חומר" של התשובה שאנחנו בוכים על ההוה לא על העבר היה נראה ונתגלה לנפוליון ולא לאפלטון. אבל להכיר את פנימיות הקשר לא זה ולא זה מסוגל להבין, לכן אמר לו ירמיהו הנביא שאין לו לענות לו כלום על שאלתו.

****

מתוך תשובתו של ירמיהו לאפלטון, יודעין אנחנו מה עבודתנו בימי המצרים, להתבונן על הקשר שבין הקב"ה לכל אחד ואחד מישראל, מה שנער ישראל יכול להבין וגדולי אומות העולם אינם יכולים.

בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יאה שמה הגדול מבורך, הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם עכ"ל הגמ' בברכות ג' א' דבר המובן לנער ישראל, ולא לגדולי אומות העולם. יה"ר שיגאלנו בב"א.

ההתמדה והיגיעה, ע"י תפילה וע"י חיי תורה. משל למה הדבר דומה, לתינוק, שכאשר נותנין לו שעון של זהב מכניסו לתוך פיו. כי אצל התינוק הכלי היחיד שיש לו לבחון דברים הוא הפה, והטעם שהוא מרגיש. הרי מאמר החכם הוא כי החכם מושך את עצמו אל המציאות והכסיל מושך את המציאות אליו.

וזה כוונת ברכת אהבה רבה ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד דלכאורה קשה מה שמזכירין להבין ולהשכיל לפני לשמע ללמוד וללמד. אלא שהביאור הוא שמבקשים מהש"ת כי יהי לנו לב עמוק שאפשר להבין כאשר נשמע ונלמד.

בתוך בית מדרשנו זה, למד עשרות שנים הגה"צ ר' משה יהושע לנדא זצ"ל שהיה מהמקורבים להחזו"א זצ"ל. סיפר שפעם החזו"א ביקש ממנו לטפל באיזה חולה, וכשהגיע המצב שזה דרש ממנו הרבה זמן מזמן תלמודו בא לחזו"א לומר לו וענה החזו"א, אתה טועה, התורה אינה כשאר לימודים "התורה היא נשמה" - וככל שאתה מרחיב את לבך בחסד, הרי הוא יתמלא בתורה יותר ויותר.

****

את כל זה הכניס הגה"צ רבי יוסף ליב בלאך זצ"ל לתוך הדיבור של רש"י בגמ' במו"ק שהזכרנו, כי מה שאמר ר' שמעון בן יוחי על ר' יונתן בן עסמי ור' יהודה בן גרים אנשים של צורה הם, חכמים הם כמש"כ רש"י שזה בחינה המיוחדת של הבנת התורה שעיקרה הוא צורת החכמה ולא חומר שלה.

וזה אשר אמר לו לבקש מהם ברכה, כי מי שסברתו יותר עמוקה הרי הוא, כלשונו של הגרא"מ מלין זצ"ל, לא רק תלמיד חכם יותר גדול - אלא שכל יהדותו עומדת על מדרגה אחרת יותר גבוה, והברכה נובעת ממקור יותר עמוק ונקי.

****

עוד נקודה חשובה יש בענין של חומר וצורה והוא ממה שמובא בספר חכמה ומוסר להסבא מקלם ח"א עמ' כו' על יסוד אחד ששמע מר' ישראל סלנטר זצ"ל רבו ובמשך קרוב לשלשים שנה לא אמר היסוד הזה לשום אדם כי חשש שאין מי שמסגל להתפעל מדבר זה כראוי, ורק אחרי תקופה

למשל את הידיעה שגודל נפח השמש הוא בשלוש מאות וחמשים אלף פעמים יותר מנפח הארץ. למי שאין לו מושג כלל על גודל העולם, וגם אינו רגיל במספרים, אין בידיעה זו שום חשיבות אצלו, אבל מי שיודע גודל העולם ויש לו גם מושגים במספרים עומד ומשתאה מידיעה זו.

יכול כל אחד ואחד לבחון דבר זה בעצמו. הרי כשניגש אחד לחברו לברר אצלו פרט אחד בסוגיית הגמ' אשר הוא עומד בו וחברו מצליח לענות לו על שאלתו ויצא השואל מהסבך שהי' נתון בו עד עתה, הרי הוא יחייך וירגיש שמחה ממה שהוא שמע. ואפילו אם ימשיך לשאול, הרי העובדה שחייך מעידה עליו שהבין, ואם לא חייך וחזר למקומו, אפשר להיות בטוח שיחזור וימשיך לשאול, כי כל זמן של נגע התשובה ללבו הוא לא יחייך.

זה שלא כל הזמנים שוים אצל האדם שנקלט החכמה בלבו שמענו מאחד מגדולי ישראל שאמר בשם החזו"א זצ"ל כי כאשר לומד את מה שאחז"ל לא חזרה שליחות אצל הבעל שאמרו בגיטין כ"ד א' מובן אצלו יותר טוב כשלומד הגמ' בשבת מכפי אשר לומדו בחול. כי רוממות הנפש אשר יש לו בשבת מאפשרת לו להבין במידה יותר גדולה ויותר עמוק.

****

בספר כתר ראש נמצא מה שכתב מוהר"ח מואלאז'ין לנכדו וז"ל וגם העיקר לאחוז בסברא ישרה ואשר אינה ישרה לאמתה של תורה, גם אם מחודדת, אותה תרחק וכד דייקת שפיר תשכח שכל גדולי הראשונים והאחרונים ז"ל לא נשתבחו אלא בסברא ישרה, וכל הישר בסברא גדול מחבירו עכ"ל במכתב.

וזה מה שמצינו בעירובין נ"ג א' אמר ר' יוחנן לבן של ראשונים כפתחו של אולם ושל אחרונים כפתחו של היכל ואנו כמלא נקב מחט סידקית, אמר אביי ואנן כי סיכתא בגודא לגמרא. ופרש"י כיתד שנועצין אותו בנקב צר ונכנס בדוחק. כך אין יכולין אנו להבין מה שאנו שומעין כ"א מעט ובקושי עכ"ל.

השאיפה של כל בן תורה צריך להיות להרחיב ולהעמיק את לבו להבנת התורה ע"י

Running After Hashem

Harav Hagaon Ahron David shlita

We are now in the Three Weeks, which are days of mourning for the *churban Beis Hamikdash* —the root of all the *tzaros* of Klal Yisrael in all generations. During these weeks, we need to do *teshuvah*, so that Hashem will give us back the Beis Hamikdash and bring *yeshuos* for all the *tzaros* of Klal Yisrael.

One area in which we need to do *teshuvah* during the Three Weeks is *bein adam l'chaveiro*. One fundamental idea relevant to this area can be learned from Parashas Mattos, where the Torah says, regarding *nedarim*: לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה. Rashi explains: כמו לא יחל דברו לא יעשה דבריו חולין. In other words, everything we say is really *hekdesch*; our words are holy.

Hashem imbued a person with a *רוח ממללא*, as the *Targum* teaches, granting us the Divine power of speak and intellect, so everything we say is automatically holy. If you tell a friend you'll meet him somewhere, or you'll help him do something, your words are *kadosh*. And if we make sure to fulfill everything we tell our friends, our children, and our spouse, then our words are *hekdesch*. This quality of keeping your word is a *middah of gadlus*.

R' Nosson Freund explains that the subject of the *יעשה* (in the *passuk* (לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה) is Hashem, meaning that if you are not *mechallel* your words and make sure to keep to them, then Hashem will fulfill what you say, because your words are *hekdesch*.

R' Chaim Brim related the following story, which he heard from the *Mirror rosh yeshiva*, R' Beinish, who heard it from his *shver*, R' Shmuel Greinemen, the *shamash* of the Chofetz Chaim. Once, the Chofetz Chaim had to travel to a different city to take care of a certain communal issue, and after that issue was dealt with, he and R' Shmuel headed back to Radin, a journey that required them to switch trains in a different city. The train system in Poland was very punctual, and they had only six minutes to switch to the

second train. Considering that the Chofetz Chaim was already very old and couldn't walk well, R' Shmuel knew that it was impossible for them to get to the second train on time, so he told the Chofetz Chaim that they would have to stay in that city overnight. But the Chofetz Chaim said, "No, we are returning to Radin today."

They arrived at this city a minute and a half late, due to a delay, which left them only four-and-a-half minutes to get to the second train. They walked slowly to the train, while everyone else was running to catch it, but then, suddenly, a new train appeared, blocking the train to Radin. A commotion ensued, and in the time that elapsed, R' Shmuel and the Chofetz Chaim made their way to the train, and when they came to the new train that was blocking the other one, lo and behold, it turned out that this was the train to Radin. The driver of the train had made a mistake and driven the train on the wrong track. (R' Chaim Brim would joke that in Poland that meant the driver would either be sentenced to life imprisonment or would be hanged; that's how severe a crime it was to drive on the wrong track.) But in the end, the words of the Chofetz Chaim came true: Since his words were *kadosh*, Hashem fulfilled whatever he said.

We have to do *teshuvah* and be strong in fulfilling the words we say to people, not profaning them. Then, our words will be *hekdesch*, and there will be a wonderful *kesher* between people.

Rodfei Kah

Another fundamental lesson for this time can be learned from the *passuk* in *Eichah* that says: כָּל רֹדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים. Simply understood, this means that people who chase after Klal Yisrael will overtake them during *Bein Hametzarim*, which is a dark time. But R' Chaim Brim explains that the word *רֹדְפֵיהָ* can be split into two words — *rodfei Kah* — and understood to mean "those who pursue Hashem." Those people will get to Hashem

during Bein Hametzarim.

What does that mean?

All year Hashem is in His palace, *kivyachol* — a big palace in Heaven that has many rooms, and many guards, so it is difficult to get to the king. During these weeks, however, we are in *galus* and Hashem is with us, so we can get to Him more easily. In that sense, this is the highest time of the year.

But how do you run after Hashem?

We say in *Hodu*: לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עיליותיו שירו לו. זמרו לו שיחו התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי ה' בכל נפלאותיו. This is how you seek Hashem: by singing to Him, and by looking at all the *chessed* that He does for us. Every Yid in the world experiences Hashem's *chessed* day and night, as the *Mesillas Yesarim* teaches (ch. 8) that there is no person — poor or rich, healthy or sick — who does not see *nifla'os* in his life. If you open your eyes you'll see *nissim* and *nifla'os* around you, everywhere in the world. To seek Hashem, then, you need to praise Him: שירו לו, זמרו לו, שיחו.

In this vein, R' Wolbe offered a beautiful explanation of the slight divergence between two phrases in *Kiddush of leil Shabbos*. First, we say: וְשַׁבַּת קִדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן הַנְּחִילָנוּ, referring to Hashem in third person, and then we say: וְשַׁבַּת קִדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן הַנְּחִילָנוּ, switching to second person. R' Wolbe explained that if we praise Hashem, He becomes near to us, so after praising Him we can address Him directly. This is based on Rashi's statement (*Berachos* 4b) that when you praise Hashem, you're bringing Him close.

Perhaps this is what it means to be *rodfei Kah*: Praise Hashem during these Three Weeks, and thank Him for all His *chessed*, no matter what situation you're in, and you'll bring Him close to you. Similarly, we can ask Hashem for the *yeshuos* we need.

The Segulah of Praising Hashem

R' Shimshon Pincus writes, in *She'arim B'Tefillah (Shaar Harinah)*, that a certain city experienced a severe famine, when rain did not fall for a lengthy period. They declared fast days, but nothing happened. Then,

they declared a day of Yom Tov, with singing and praising Hashem, and it started raining. That's because *rinah* opens the gates of Heaven. There is no greater *segulah*, says R' Pincus, than praising Hashem and singing to Him. Indeed, the *passuk* in *Eichah* states, about the *churban*: קוּמִי רָנִי בְּלִילָה, implying that *rinah* opens the gates of Heaven.

A *mohel* named R' Lang related that R' Abramsky said that in his youth, he once stayed in a small hotel. There was an old man next door, and in the middle of the night the man started screaming, so R' Abramsky told the owner of the hotel that the man must be very sick. "No, don't worry," he replied. "It's the Chofetz Chaim. There's nothing wrong with him." R' Abramsky was excited to meet the Chofetz Chaim, whom he had never met, so he entered his room without knocking and saw the Chofetz Chaim sitting on the floor, in the middle of the week, saying *Nishmas* with great fervor, while waving and crying, and he was enveloped in light.

Saying *Nishmas* opens the *shaarei Shomayim*, so say *Nishmas* with your whole heart. Sing to Hashem, praise Him, thank Him for the *nissim* and *nifla'os*, and then Hashem will bring *nissim* and *nifla'os* into your life, every day. Every Shemoneh Esrei, in Modim, we should thank Hashem for His *nissim* — and between each *tefillah*, many *nissim* happen as well, so we can sing in between these *tefillos*, too; maybe not with music, but with our mouth.

There are two brothers in the Mir, *chashuveh avreichim* whose father was in the camps during the war, and after the war he married and had three children, all *talmidei chachamim*. They told me that their father related that when he was in the camps, in terrible conditions, he sang whenever he could, all day, the *passuk*: הַסִּדִּי ה' כִּי לֹא תִמְנֹו כִּי לֹא כְּלוֹ רַחֲמֵי. He and others around him sang this for hours and hours and hours, and they were saved, and they married and built families.

May Hashem help us to sing all day and all night, כִּי לֹא תִמְנֹו כִּי, and to extol His *nifla'os*, so that we can be *rodfei Kah* during Bein Hametzarim. Everyone in Klal Yisrael, wherever they are, should have *hatzlachah* and *yeshuos* — in *shidduchim*, health, *parnassah*, and *chinuch* — and Hashem should bring a *hatzalah* to all of Klal Yisrael.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

